

Թայգիին համար . մահապարտ մը անգամ որ կախաղանը
երկրու դատապարտութեամբ ըլլայ՝ անոր համար շնորհաւոր
քանի մը վայրկեանները որպէս զի աղօթէ՛ նուիրական են,
չ'կայ իշխանութիւն մը, չ'կայ ոյ ժամը, չ'կայ ձեռք մը, բայց
չ'կայ իշխանութիւն մը, որ կարող ըլլայ անոր գտնելու համարձա-
նի երկնայինէ, որ կարող ըլլայ անոր գտնելու համարձա-
նի այն նուիրական վայրկեաններուն մէջ, և անոնք որ
այս փորձը փորձեցին՝ պատրիարկի նուիրական իրաւունքը
բռնաբարեցին :

Պատրիարկը յանդուր չէր եկեղեցւոյ մէջ . այլ սակայն
ժողովրդեան նկատմամբ մեծ պատասխանատուութիւններ
առաւ իր վրայ . ժողովրդային սկզբունքի յարգմանը չ'ըլլա-
լու՜նք քնակն էր որ ժողովրդային զոհանքովութիւն
մը պիտի չ'կրնար արտաբերել իր պատրիարկութենէ՝ իբր
կրօնաւոր շատ քիչերը կրնան գտնուիլ թնոր պէս սրը-
բակեաց, իբր եկեղեցական շատ քիչերը կրնան գտնուիլ
անոր չափ հմուտ և հաւատարմ, և իբր տաղանդի և
գլխուտէ՛ր կրօնաւորաց զաւին մէջ հազուայիւս է անոր
հաւատարմ գտնել, այլ սակայն իբր պատրիարկ յանդուր
է . իր գործողութիւնները անկեղծութենէ գոյս երեցան,
իր ազգային ընկալքը կախածներ և գոյնաւորութիւններ յա-
նդուր իր վրայ, և պարտաւոր գտնուեցաւ իր պաշտօնին մէջ :

Ինչպէս որ առաջագոյն էր ասոյն նիւթիս կրկին վի-
ճադաւազ, թող թէ պաշտօնաւոր պարտաւորութիւնն է,
անպամ մ'ալ կ'իկրկնէր ինչ որ իրան նախնիքաց թիւեր-
նուս մէջ, թէ ժողովուրդը երբ վիշտ մ'ունենայ որ աւե-
լութեան ձեռքով կրնայ սփռիլ, երբ գոյնաւորութիւն
և օրինաւոր գանգաւորութիւն ունենայ կամ նուիրական պարտ-
ք մը զգայ իր ներկայացուցիչ փոխելու կամ հանելու, կամ
թէ իր իրաւունքները բռնաբարտած համարի, և ազգային
վարկէ՛ կամ վարկէններէ գիմարութիւն և զրկողութիւն
ընդունի՝ առանց որ և է անխտհամ միջոցներու ձեռք զար-
նելու, կամ իր մէջէն ունայ ազգին անպատուութիւն
մը բերող ցոյցեր յայտնելու, պատուաւորութիւն մը
կազմել իր մէջէն և ազատութեամբ առանց վախի ներկայա-
նայ Բ . Գրան հայրապետ կառավարութեան, որ միշտ
իր մարդասիրութիւնը չէ զգայած մեղք և իր հաւատարմ
ժողովուրդին չ'վշտանայ կ'հաւատարմ որ իր զվարտա-
արտին միջնաբերութիւն մ'է :

ՊԱՇՏՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Այս Բարձրագոյն Կառավարութիւնը . Կառավարութիւնը ներկա
յութեանը հրահրուելով Խառն ժողովը, պարտք կ'համարի
Նորին Բարձրութեան խօսքերը հազարդել բոլր հաւատա-
կութեան :

Նորին Բարձրութիւնը ազգին մէջ պատահած ներկայ
անկարգութեանց վրայ Տէրութեան ցաւը յայտնելով, այս
անկարգութիւնները միջոցաւ կ'ազգին, բաւ . թէ Ազգին
և թէ Տէրութեան : Պատրիարկական ամբողջ ազգային ե-
կեղեցական և քաղաքային իշխում թիւերը կ'ընկալային
և այդ իշխանութիւնն անարգելը նախ Ազգին գէմ՝ յան-
ցանք մին է և ապա Տէրութեան գէմ որ զայց իշխանու-
թիւնը ճանչցած է : Եւսնի Նիկիդեցւոյ մէջ պատգոյց կան-
չողներ որո՞ւ գէմ կուզեն բողոքել ի թէ ոչ Տէրութեան
գէմ : Այլ Տէրութիւնը չորս հարիւր տարեկէ՛ ի վեր Հա-
յոց եկեղեցւոյն ու ազգայնութեանը պահպանող եղած
չէ՛ արդեօք . որ Հայ է որ իր խղճին մէջ իջնայով չը-
վայէ թէ նոյն իսկ այն ժամանակները, ասկէ հարիւր տար-
իներ անցած, ուր ազգ մը ան հետ ընկել այնքան զի-
ւրն էր, Հայոց ազգայնութեան վերաբերեալ բոլոր բա-
նէրը յարգէր է այս Տէրութիւնը և անկէ՛ ի վեր ու միշտ
եղբոր պէս գանձուէր են իրարու հետ ստանկիներն ու
հայերը այնպիսի փոխադարձ վստահութեամբ իրարու վրայ
որ բոլոր անբութեան մեծամեծներուն խորհրդական և մեծ-
րիմները հայերն եղել են :

Այս փոխադարձ վստահութիւնն է որ մէկ քանի տա-
րեկէ՛ ի վեր ազգին մէջ պատահած անկարգութիւնները
չ'քայքայեալ կը ձգտին : Գիտեմ ազգին մեծագոյն մասը չէ
ասանք ընտրել, անկարգութիւն հանողները քիչ որ են .
բայց զէնն այն է որ քանի որ Տէրութիւնը ներողամի-
տութեան աչքով նայել ուզէ միջոցաւ վրայ, անոնք աւե-
ւել կը խրախուսին ու անկարգութիւնները կը կրկնուին :
Արնայ ըլլալ որ Պատրիարկը չուզողներ ըլլան, ու այն
չուզողները շատ որ ըլլան . այլ երբ Տէրութիւնը իր Պատ-
րիարկը գնելու կամ փոխելու մասին ազգին օրինաւոր կամը
չէ կատարած : Պատրիարկը քանի մ'անգամ հրամար-
կան տուաւ, և չ'ընդունեցաւ, վստահ ընկալել որ օրինաւոր-
ութիւն չը տեսնուի չեմ կրնար ընդունիլ : Հիմա ալ կա-
րելի՞ բան է որ օրինաւորութեան ձաւորէն գոյս խուժա-
նին աղաղակներուն և անկարգութեանցը առջև զննելու Տէ-
րութիւնը, Տէրութիւնն որ ընդունիլ այլ, որ Պատրիարկ
եւ որ ժողով կրնայ անկէ ետք ազգը կառավարել . անկար-
գութիւնը բարեկարգութեան, անիշխանութիւնը իշխանու-
թեան վրայ յաղթող ընել, որ անբութիւն որ կատարա-
ւորութիւն որ ազգ կրնայ ընդունիլ : Պատրիարկին ան-

ձը մէկըն գնէր . բայց Պատրիարկութիւնը Տէրութեան
համար ալ ազգին համար ալ անհամեմատ պէտք է ըլլայ :
Նիկիդեցւոյ մէջ եղած անկարգութիւնները նախ և առաջ
եկեղեցւոյ փառասիր են, Տէրութիւնը չը կրնար ներել որ
Պատրիարկութիւնը ոտնակոխ ըլլայ, չը կրնար ներել որ
Նիկիդեցին անպատուի : Ազգին եկեղեցական գլխերուն
պարտքն է եկեղեցական կարգին մէջ գանձած յանցաւոր-
ները պատժել . քաղաքական իշխանութիւնն պարտքն է
ժողովուրդէն անկարգութիւն հանողները զգտնաւորել :
Մէկ խօսքով Տէրութեան հաստատուն կամքն է որ նախ և
առաջ անկարգութիւնը զգտնուի և հանդարտութիւնը ու բա-
րեկարգութիւնը վերահաստատուի : Ազգին մէջ և անոր հա-
մար պէտք եղած միջոցները հրամայած եմ Պատրիարկու-
թեան :

Նորին Բարձրութեան խօսքերը զորոնք կը ցաւիք
շատ անկասար կերպով թարգմանելով հոս և որոնք հայ-
րական զիջող և խնամածութեան կնիքը կը կրեն, չենք տա-
րակուսի որ մի և նոյն անգամ թիւերը սխալ ընեն բոլոր
հայ հաւատարմութեան վրայ ինչ որ ըրին Խառն ժողովը
անգամայն վրայ : Մեր կողմէն ամայն վրայ բան մ'աւելցնել
չենք կրնար . միայն նուիրական պարտաւորութիւն մը կա-
տարած կ'համարենք զանոնք բոլոր ազգայնոց ուղղութեան
նր յանձնելով և հրահրելով ամեն կարգի ազգայինները
զոհաւորաւ ամեն անակ խոռվոյցով ցոյցեր և փորձով
ցոյցներ թէ ազգը զիտէ յարգել բարեկարգութիւնն ու
օրինաւորութիւնը, և զիտէ անբութեան բարեկանութիւնն ան-
բնութիւններն յուսալ ամեն բան :

Յանուն ազգին ամենափրկելի շահոյցը, յանուն Հայ ան-
ուան, կը խնդրենք որ այս հրահրելու ընել ա յ բոլոր
Ազգին :

14 Յունուար 1859

Առ Մեծարդոյ Յովհաննէս Բարապետն ի Յիւրիք
Մաւրիմ և Միւրեցեալ Բարեկամ
Կամակը ամայն 17ին ընկալաւ և բրած յանձնարա-
րութիւնը բաւ թաղանայաւ կատարելի նոյն կերպէ՛ օրը
(20 Յունուար) :

Սիրելի Յարութիւն Տէրութեան գերեզմանը ծաղկներով
և նաճիկ տեղեկներով զարդարել առիթ, նոյնպէս և ծաղ-
կեայ պտիկ մը նոյն տեղեկներով շնորհապատուած՝ իրեն նուի
րեցի քու կողմէ : Քահանաները սրբազան պաշտօնը կա-
տարելին գերեզմանի վրայ, և բաւական թաղանթիւն մը
ներկայ էր այս նուիրական հանդիման : Ներկայ հանդիմա-
կանաց ծանուցի, « Նիկիդեցւոյ մէջ պատգոյց կրկին մեր սիրելի
եղբոր գերեզմանը կ'ընդարարենք . և սրբազան պաշտա-
ւան մը ներկայ գտնուելով անոր հոգեւոր համար հոս
կրկին կ'աղօթենք՝ նուիրական յանձնարարութիւն մը կատա-
րելու համար և Նորայր Յովհաննէս Բարապետնի կողմէ
ի Յիւրիք :

Որքան վերջը Սիրելի Յարութիւնին հետ խօսեցայ քանի
մը վայրկեան և յուսում թէ քու զգացմանց փորք արձա-
ղանք մ'եղայ : Հաւատաւ ինչ սիրելի եղբայր, որ թէ և այս
անգամ աւելի յաջողեցայ յուսումնաւ զգուս այլ տակդ
ազգայնութիւնը նոյն էր ինչպէս գերեզմանի 23ի օրը : Յու-
սումով որ իրեն խօսեցածներս հաճելի է քեզ լսել անոնց
մէջէ քու վշտացեալ սրտին միջնաբերութիւն մը քաղելու
համար կ'իկրկնեմ՝ հոս իր գերեզմանի վրայ խօսեցածս գլխի
հաւատաւոր . համար թէ նուիրական յանձնարարութեան
զրկանք մը չ'ընկալու փափաքով բոլոր կարողութեանս
աշխատեցայ : Ուստի ըսի սիրելի Յարութիւնին թէ,

— Ուր անկ որ գտնուի անհաճ իմ կողմէն ինչ
հետի չ'կրնար ըլլալ վստահ ընել անոր մէջ կ'ապրի . քու
եղբայրները և բարեկամները որոնք քու տարածում մահը
ողակցին՝ գրեզ միշտ կենդանի կ'գաննեն, նաև գերեզմա-
նէզ գոյս, քու գոյնին աշխատութեանց մէջ, քու ապա-
գրական արգելանց մէջ : Այսպէս գրեզ միշտ կենդանի
ունենալ մեր ձայնը նոյնպէս լսելի պիտի ըլլայ քու անհաճ
ողոյցն, ինչպէս կ'հաւատարմ եղաւ, այն ինչ գերեզմանի
23ի տնտեսի թէ օրը գրեզ քու յաւանքական քնակարանին
մէջ կ'ամրոթեցին : Այն օրը աւելի լսելի քան խօսեցայ
գերեզմանի վրայ, ինչ ընել սիրելի Յարութիւն, մահ-
ուանդ պատճառած արտաճմիկի ցաւին իմ կարողութեանս
վեր էր տանել նոյն օրը : Այլ տակդ այսօր տակաւած
եմ՝ յուսումնաւ զգուս, արտաւորաւ պահել վայրկեան մը և
բոլոր գիմարի կարողութիւնս ամրոթել, որպէս զի քու
մեռելով և սիրելիալ բարեկամն ու եղբոր, Յովհաննէս
Բարապետնի Յիւրիքին ինչ գրած յանձնարարութեան
զրկանք մը չ'ընկալու : Քու կամեցածս մահը ինչպէս մե-
նայնպէս ու անոր սիրտը վշտացուց և իր անմոռաց ցաւը և
սրտաւորաւ արտաւոր իմ անար բերնով կ'հրապարակէ այս-
օր քու գերեզմանի վրայ՝ նա ինչպէս շատ աւելի ազգի պի-
տի խօսել ի թէ ներկայ գտնուէր, սակայն գոյս է և ա-
սանկ տեղ մը ճարտասան ըլլալ թէ երբ կարողութեանս
թեմէ վեր ըլլայ այն : Եղբայր՝ ըսելով թէ երբ կարողութեանս
կեայ պաշտել, որ թեքեալ քու կարճատե կենդան անխաղ-
թէ իբր ծաղիկ թաւամբար, այլ սակայն զանի և գերեզ-

մանը շնորհապատու նաճիկները քու հոգեւոր և քաղաք յիշա-
տակիդ անմահութեան նշանակ են, երկուքն ալ ստոյգ
և այս երկուքով քու սիրելիալ և մեռելով եղբայր քու
սիրելիալ արտաւորութիւնը կ'գոյնէ ոչ թէ հրաժեշտի ողջոյն
այլ ի կրկին տեսութիւն :

Եղբայր սիրելի եղբայր, իմ սիրելի յարգանքս և ջերմ
բարեկամութիւնն են :

Յետք սրտի կ'իմանանք որ Վանքու մի Կիլիկիա լրագի-
րը երկու տասնամ համար զազրեր է կառավարութեան
հրամանաւ, անոր մէջ հրատարակած քանի մը յօդուած-
ները կատարածի ենթակարգով : Պարտաւորաւ զիջող վի-
ճակը, որ սոյն զապարման ծնունդ տուած կը համարուի,
իր բարեկարգութեան և անդորրութեան մէջ մտած ատեն
պիտի չ'մոռնայ յուսումնաւ որ Փանոսեան է ֆէնտին մեծ ծա-
նայութիւններ ըրած է Ազգին, և թէ Ազգայնաց փոխաբերի
է անոր պատուական լրագրոյն յարաւ և շարունակութիւնը
տեսնել :

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿՈՒՐԻ

— Վսեմ . Խառն ժողով փաշայի առողջութիւնը հետհետե-
կ'բարելաւի յուսումնաւ ըրող Չմիւսնայոց : Ենթ
խոհեմ և խելացի կառավարութիւնը որչափ մեղք լաւ զգա-
ցած ենք նոյնպէս և Բ . Գրան ամայն արժէքը ի վաղուց
հետէ ճանչցած և բարձրապատիւ մեծ Կարողութեան անոր
առողջութեան վրայ անգիւրթիւն հարցոյցած էր այս ան-
գամ : Կարեւորութեան ի սրտէ որ մեր սիրելի Կառավար
կատարելապէս առողջանալով փայլի զարձակ իր արհնին
մէջ ինչպէս առաջ, և Չմիւսնայի վայելի զարձակ ա-
նոր հայրական հովանաւորութիւնը ինչպէս վայելած են
միշտ :

— Իզմիրի նաւահանգիստնուն մէջ գտնուող ՍԵՒԷՄ
Պահար անուն տաճարական քօղիթը անցեալ կիւրակէ գի-
շեր ճանրայ ելաւ մօտակայ նաւահանգիստներու այցելու-
թեան համար :

— Հասցէ-Էլ-Ազիզ օսմաննուն պատերազմական շողե-
նաւը 34 թնդանովով և 330 ձիու ուժով, ընդ հրամա-
նատարութեամբ Հասան պէյի, նոյնպէս և Մուսթաֆէ-
Սաբահ-ը 24 թնդանովով և 330 ձիու ուժով, ընդ հրա-
մանատարութեամբ Հասան պէյի, անցեալ շարաթ օր նա-
ւահանգիստնուն մօտ և երեքշաբթի կէսօրէն վերջը կրկին
մեկնեցան : Այս երկու ֆրէկաթները Կիլիկիա ջուրերէն և
վերջին անգամ Ռարաէն կուղային :

Սոյն շողեւորները հետեւեալ լուրերը բերին Կիլիկիան
Բոլոր կզլին խաղաղած է . Սփարեանաբերի զատ ամէն
սպասամբերը գէնքերնին վար թողուցին : Կզլուցն բարձ-
րագոյն իշխանութեանց անհաւատ որ եղող պարագլուխն-
րը տանք են . Հաճի Միտալի Մալիքիէնի, Մանթապարի,
Բրքիտի և Մանուսանաղուսի : Սփարեանաբերի հինգ մար-
դերով Լաւրիթի լեռներէ մէկուն վրայ պահուած է, և
հասար-Էլ-Ազիզի մեկնելու նախնիքաց օրը ամէն կողմէ
պաշարուած էր : Միջո, Բէթբոլուքի տղան և իրենց
ընկերները Յունաստան տարու եցան :

Ընդմիջ 23ի գիշերը Մեծապատիւ Պարոն Պէյ Աբդու-
եան Պարսից հիւսիսատարանի քանդէ՛քը, իր մահկանա-
յուն կիցք : Յուզարկաւորութեան հանդէսը շքեղութեամբ
կատարուեցաւ հետեւեալ օր : Բոլոր հիւսիսատարանները
սղոյ գրօշակ պարգած էին :

ԼԱ ԲԵՔՈՐՍ (Թանգիմաթ)

Սոյն անունը Գաղղիական լրագիր մը երկցուս այս շա-
բաթ Չմիւսնայի մէջ, որոյ խմբագիրն է Մեծ . Ս . Ռահմա-
նան, և հրատարակել Մեծ . Խաչատուր Աղապարան :

Հայերու միջոցաւ և խմբագրութեամբ օտար լեզուով հը-
րատարակուած լրագիր մը մեծ օգուտ կրնայ արտադրել
Ազգին, և Մեծ . խմբագիրն յաջող և ճարտար գրիչը
նոյնպէս և Մեծ . հրատարակելն հեռատեսութիւնը տեղի
կուտան մեզ այն օրինակ զապարմ մը յղանալ մեր սրբ-
ակն մէջ :

Ի սրտէ յաջողութիւն կ'ընդունուի լրագիր ԲԵՔՈՐՍ :

Իզմիրի Կարապաշ լրագիրը կ'ընտելանէ թէ : Պեռ-
լին աշարդ ատրիթ Բիւթէլ (KUGEL) ներկայ ամայն
23ին Իզմիր պիտի գայ, ուր միւր ունի քանի մը շարաթ
մնաց : Այս հոյակաւոր բժիշկը որ աչքի ու ականջի վե-
րաբերեալ հիւանդութեանց վրայ օր յատկապէս աշխատէ
և քաջահմուտ է, Միւրեցեալ պիտի իջնէ, ուստի
յիշեալ գոյաւորացի հիւանդութիւններով տառապեալ
անձները կրնան նոյն պանդոլը երթալ և տեսնել զինքը :

Իզմիրի մէջ Բրաւուրի բաժանորդ գրուիլ ուզողները
կրնան իրենց կամը յայտնել Սպարթալոս նոր խան . վե-
րի յարկը թիւ 20 լրագրոյ գրասենակը, Բաժանորդ աղինը
կանխիկ կ'իջարուի :

